

Tabel I: Implementatie van IAO-Aanbeveling R208 «Quality Apprenticeships» in Nederland

Artikel	Implementatie in Nederland
1 - definities	<p>In het kader van deze Aanbeveling wordt onder <i>apprenticeship</i> verstaan een bbl-opleiding in het mbo zoals gedefinieerd in artikel 1.1.1 juncto artikel 7.2.7, vierde lid, van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit doen we in lijn met de definities die het kabinet hanteert in het kader van de Richtlijn inzake traineeships¹ en een herziening van de Raadsaanbeveling² betreffende het kwaliteitskader voor stages gepubliceerd door de Europese Commissie. De Nederlandse inzet hierop is in een BNC-fiche met de Kamer gedeeld en de onderhandelingen vinden nog plaats.³ Om deze reden valt duale opleidingen in het hbo in Nederland niet binnen de definitie. Wel wordt er kennis genomen van de elementen in de Aanbeveling die hierover gaan en bezien we hoe we in het hbo kunnen leren van de bbl. Omdat de Aanbeveling beperkt is tot werkend leren waarbij het grootste deel van het leren op de werkvloer plaatsvindt valt een bol-opleiding niet onder de reikwijdte van de definitie. Ook de derde leerweg valt buiten de reikwijdte. Binnen de derde leerweg gelden de wettelijke urennormen niet, waardoor meer maatwerk geboden kan worden voor volwassenen. Een opleiding in de derde leerweg kan worden ingericht naar voorbeeld van de bbl, maar de wettelijke ruimte voor varianten is in de praktijk groter dan dat. Tot slot is in de Aanbeveling onder apprenticeships ook bepaald dat het gaat om het opleiden tot een erkende kwalificatie. Daarmee ziet de Aanbeveling op formeel onderwijs. Vormen van non-formeel onderwijs zoals branche- en/of bedrijfsopleidingen vallen daarom niet onder de reikwijdte van de Aanbeveling.</p> <p>De <i>intermediary</i> is een entiteit, niet zijnde het leerbedrijf of de onderwijsinstelling of opleider, die zorgdraagt voor de beschikbaarheid en erkenning van leerbedrijven in de vorm van coördinatie en/of ondersteuning. In het Nederlandse mbo-stelsel is Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB) hiertoe wettelijk aangewezen.</p> <p>Een <i>pre-apprenticeship programme</i> moet worden begrepen als een programma dat is ontworpen om potentiële bbl-studenten te helpen om vaardigheden te ontwikkelen om te kunnen starten bij een leerwerkplek ofwel het voldoen aan de formele toelatingscriteria. Instellingen kunnen bijvoorbeeld de gecombineerde leerweg bol-bbl aanbieden. Hierbij behaalt de student het mbo-diploma door de opleiding eerst in de bol-leerweg te volgen en kennis en vaardigheden op te doen binnen de school en vervolgens de opleiding via de bbl, met een leerbaan in een erkend leerbedrijf, af te ronden. Ook kunnen instellingen een oriëntatieprogramma aanbieden voor studenten die uit het voortgezet onderwijs komen en nog geen studiekeuze kunnen maken en voor mbo-studenten die zich na een verkeerde studiekeuze willen oriënteren op een passende kwalificatie. Instellingen kunnen dit programma naar eigen inzicht vormgeven en bijvoorbeeld aandacht hebben voor werknemersvaardigheden in het kader van loopbaanoriëntatie en begeleiding of beroepspraktijkvorming.⁴</p> <p><i>Recognition of prior learning</i> moet worden begrepen als een</p>

¹ Richtlijn: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=comnat%3ACOM_2024_0132_FIN

² Raadsaanbeveling: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0133&qid=1711460827892>

³ Kamerstukken II, 2023/24, 22 112, nr. 3933.

⁴ Stcrt. 2024, 14731.

	<p>proces, ondernomen door gekwalificeerd personeel, van het identificeren, documenteren, beoordelen en certificeren competenties van een persoon die zijn verworven middels formeel, non-formeel of informeel leren, gebaseerd op kwalificatiestandaarden.</p> <p>Onder de definitie 'werkplek' als bedoeld in de Aanbeveling wordt het leerbedrijf verstaan waar de student het praktijkgedeelte van de opleiding volgt, de zogenaamde beroepspraktijkvorming (bpv). Voor studenten in de bbl biedt het leerbedrijf een leerbaan aan.</p>
2 - reikwijdte	Deze Aanbeveling geldt voor alle sectoren in het mbo.
3 - implementatie	De Aanbeveling mag via wet- en regelgeving, collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) en beleid worden geïmplementeerd.
4 - consultatie	Naar vast gebruik zijn de sociale partners FNV, CNV en VNO-NCW/MKB-Nederland geconsulteerd. Ook is de Aanbeveling voorgelegd aan SBB en de MBO Raad omdat de Aanbeveling over leerbanen gaat. Sociale partners binnen SBB stellen mede de Regeling erkenning leerbedrijven SBB (hierna: de Erkenningsregeling) vast. Veel van de volgende artikelen worden gedekt door deze afspraken tussen onderwijs-bedrijfsleven. Daarnaast kent SBB de Thema Advies Commissie BPV, waar deze Aanbeveling geagendeerd is geweest.
5 - apprenticeships meenemen in beleid over onderwijs, werkgelegenheid enz	In het kabinetsbeleid wordt ingezet op kwalitatieve leerbanen voor jongeren, werkenden en werkzoekenden. De bbl kent een lange historie en heeft een belangrijke plek binnen het Nederlandse beroepsonderwijs. Blijvend wordt gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit. In 2023 is bijvoorbeeld het Stagepact ondertekend door vertegenwoordigers studenten, mbo-scholen, docenten, werknemers, werkgevers en overheden. Daarin staan afspraken om er samen voor te zorgen dat alle studenten een stage of leerbaan krijgen met de juiste begeleiding en goede randvoorwaarden. In de Werkagenda mbo is ook opgenomen dat er een bbl-offensief wordt ontwikkeld. Dit wordt in samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven nader uitgewerkt om samen gericht de bbl te versterken. ⁵
6 - wettelijke kader	<p>In wet- en regelgeving wordt de kwaliteit geborgd. SBB heeft op grond van de artikelen 1.5.1 juncto 1.5.3 van de WEB onder andere tot wettelijke taak het erkennen van leerbedrijven, zorgdragen voor voldoende stages en leerbanen en het bevorderen van de kwaliteit daarvan. In de Erkenningsregeling zijn de precieze voorwaarden voor de erkenning van leerbedrijven en de sectorale aanvullingen vastgelegd.</p> <p>Verder heeft SBB op grond van art. 1.5.1. WEB ook tot wettelijke taak het opstellen en onderhouden van de onderdelen van de kwalificatiestructuur, van dossiers en keuzedelen tot mbo-certificaten.</p> <p>Binnen SBB nemen vertegenwoordigers deel vanuit het onderwijs en bedrijfsleven in de sectorkamers. In het bestuur zijn onderwijs, werknemers en werkgevers vertegenwoordigd. Op deze wijze is de kwaliteit van leerbanen alsmede de betrokkenheid van onderwijs en bedrijfsleven structureel geborgd.</p>
7 - Aanwijzing verantwoordelijke autoriteit	SBB is een zelfstandig bestuursorgaan en is krachtens artikel 1.5.2 van de WEB aangewezen als de verantwoordelijke entiteit met als taak om o.a. zorg te dragen voor het erkennen van

⁵ Kamerstukken II, 2023/24, 31 524, nr. 549.

	<p>leerbanen, zorgdragen voor voldoende leerbanen en het bevorderen van de kwaliteit ervan. Zoals benoemd onder artikel 6 zijn onderwijs, werknemers en werkgevers hierbinnen vertegenwoordigd.</p>
<p>8 - duidelijke verantwoordelijkheden en samenwerking</p>	<p>De wettelijke taken van SBB zijn vastgelegd in de WEB. De SBB mag hierbuiten geen andere taken uitvoeren. Daarnaast heeft SBB zich bestuurlijk ook gecommitteerd aan de Werkagenda MBO en het Stagepact, waarin zij diverse acties oppakken. Beiden kennen een looptijd van 2023 t/m 2027.⁶</p> <p>In de jaarlijkse subsidieaanvraag worden afspraken gemaakt over de inzet van financiële middelen.</p> <p>SBB werkt nauw samen met andere organisaties zoals mbo-scholen, het bedrijfsleven, UWV en de Arbeidsinspectie.</p>
<p>9 - proces om te bepalen welke beroepen geschikt zijn voor apprenticeships</p>	<p>Binnen de sectorkamers van SBB worden volgens een vast proces kwalificatiedossiers ontwikkeld. Een kwalificatiedossier beschrijft de eisen (kennis en vaardigheden) waaraan een student moet voldoen om het diploma te behalen (onderdeel a, c, d, e). Een dossier kan één of meerdere kwalificaties omvatten, die ieder tot een diploma leiden (onderdeel f).</p> <p>Een kwalificatie en één of meer keuzedelen vormen gezamenlijk de mbo-opleiding. Ook bestaat de mogelijkheid om onder voorwaarden, een certificaat te verbinden aan een arbeidsmarktrelevant beroepsonderdeel of keuzedeel. Instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun scholingsaanbod en ook in welke leerweg zij een opleiding vervolgens aanbieden (onderdeel b). Let wel, instellingen mogen bekostigde opleidingen alleen aanbieden als deze doelmatig zijn en arbeidsmarktperspectief bieden.</p>
<p>10 - standaarden</p>	<p>In diverse sectorwetten zijn generieke en beroepsspecifieke standaarden vastgelegd. Dit zijn onder andere Arbeidstijdenwet (onderdeel a), Arbeidsomstandighedenwet (onderdeel b), de WEB (onderdelen c, d, g, i, j, l, m, n en o), de Erkenningsregeling (onderdeel f), de Erkenningsregeling en de praktijkovereenkomst (onderdeel e). Wat betreft eerdere ervaringen (onderdeel h) kan men in aanmerking komen voor een ervaringscertificaat (onderdeel h). Tot slot vormt loopbaanoriëntatie- en begeleiding (lob) een vast onderdeel van de mbo-opleiding en wordt vanuit de Werkagenda stevig geïnvesteerd in het versterken van lob en vanuit het Stagepact ingezet op o.a. betere begeleiding bij stages en leerbanen (onderdeel k).</p>
<p>11 - opleiding bij</p>	<p>Het is mogelijk om gedurende de opleiding van leerbaan te</p>

⁶ Kamerstukken II, 2023/24, 31 524, nr. 549.

meerdere bedrijven	<p>wisselen. Een praktijkovereenkomst moet bepalingen bevatten over de gevallen waarin en de wijze waarop de overeenkomst voortijdig kan worden ontbonden (artikel 7.2.8, tweede lid, sub d, WEB).</p> <p>In artikel 7.2.9, tweede lid WEB, is bepaald dat als een praktijkleerplaats niet of niet volledig beschikbaar is, de begeleiding tekortschiet of de erkenning wordt ingetrokken of er andere omstandigheden zijn waardoor de bpv niet naar behoren kan plaatsvinden, dan moeten de instelling en SBB helpen bij het vinden van een alternatieve plek zodat de student de bpv kan afronden. Dit gebeurt in samenspraak met de student.</p>
12 - voorwaarden voor opleiders en deelnemende bedrijven	<p>De WEB verplicht bbl-studenten om hun bpv te volgen bij een erkend leerbedrijf. Bedrijven kunnen middels een aanvraag bij SBB een erkend leerbedrijf worden, mits zij voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Elke vier jaar wordt de erkenning opnieuw beoordeeld door een adviseur praktijkleren van SBB. De erkenning kan worden ingetrokken als niet langer aan de erkenningsvoorwaarden wordt voldaan.</p> <p>In artikel 7.2.7, derde en vierde lid, van de WEB is omschreven hoeveel uren studenten minimaal onderwijstijd hebben, zowel binnen de instelling als buiten de instelling via bpv bij een leerbedrijf.</p> <p>Het bevoegd gezag van de mbo-instelling moet zorgdragen voor de beschikbaarheid van stageplaatsen en leerbanen, en zorgt SBB voor voldoende erkende leerbedrijven.</p>
13 - Continue verbetering	<p>De capaciteit bij mbo-instellingen en organisaties als SBB wordt versterkt door zorg te dragen voor voldoende financiële middelen om op een kwalitatieve wijze de wettelijke taken te kunnen uitvoeren. In 2023 is nog een onderzoek uitgevoerd om de toereikendheid van de bekostiging van SBB in kaart te brengen. Na dit onderzoek heeft het Kabinet besloten om de bekostiging van SBB structureel te verhogen, in aanvulling op de jaarlijkse compensatie voor de ontwikkeling van het loon- en prijspeil zoals deze door het CPB geraamd wordt.</p> <p>Specifiek voor praktijkopleiders bij leerbedrijven (dat zijn degenen die bij een leerbedrijf een student opleiden) zijn via SBB tips, hulpmiddelen en workshops beschikbaar zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen als praktijkopleider. SBB voert ook kwaliteitsgesprekken met praktijkopleiders bij leerbedrijven.</p> <p>Vanuit het Stagepact wordt ingezet op verbetering van de kwaliteit van de begeleiding zowel bij scholen als bij bedrijven. Op basis hiervan geldt bijvoorbeeld een nieuwe minimumnorm voor het aantal contactmomenten met de school ten tijde van de bpv.⁷</p>
14 - monitoring	<p>Het beleid wordt doorlopend gemonitord. Dat gebeurt voor de bpv onder andere middels de jaarlijkse BPV-monitor en de monitoring van de Werkagenda en het Stagepact.</p>
15 - Fundamentele IAO verdragen	<p>Nederland heeft 9 van de 10 fundamentele IAO verdragen geratificeerd en werkt momenteel aan de ratificatie van Verdrag-187 over promotioneel kader voor de veiligheid en gezondheid op het werk.</p>

⁷ Kamerstukken II, 2022/23, 31 524, nr. 549.

16 - arbeidsvoorwaarde n leerlingen	Bbl-studenten met een arbeidsovereenkomst zijn werknemers en vallen met enkele uitzonderingen ⁸ onder de relevante wetgeving zoals het burgerlijk wetboek, arbeidstijdenwet, arbeidsomstandighedenwet, wet arbeid en zorg, wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Daarnaast waar een CAO bestaat gelden deze afspraken ook voor bbl-studenten. Persoonsgegevens worden beschermd door de Algemene Verordening Gegevensbescherming.
17 - overeenkomsten	De bpv vindt plaats op grondslag van een praktijkovereenkomst (art. 7.2.8, tweede lid, WEB). De overeenkomst wordt gesloten door de onderwijsinstelling, de student en het bedrijf of de organisatie die de bpv verzorgt (art. 7.2.9 WEB). Het overgrote deel van de bbl-studenten heeft naast een praktijkovereenkomst een arbeidsovereenkomst. Bij een praktijkovereenkomst ligt het lerend vermogen voorop, en bij een arbeidsovereenkomst draagt een student substantieel bij aan de verwezenlijking van het doel van de onderneming. In het Stagepact MBO is met onder andere sociale partners afgesproken dat alle bbl-studenten een arbeidscontract en loon horen te ontvangen.
18 - inhoud overeenkomsten	In art. 7.2.8, tweede lid, WEB staat dat in de (praktijk)overeenkomst de rechten en verplichtingen van de partijen worden geregeld en is vastgelegd welke onderdelen daarin tenminste verwerkt moeten zijn. Verdere uitwerking staat in het Servicedocument praktijkovereenkomsten dat jaarlijks wordt geactualiseerd. ⁹ Een arbeidsovereenkomst is op dit moment niet wettelijk verplicht voor bbl-studenten, tenzij de student substantieel bijdraagt aan de verwezenlijking van het doel van de onderneming. In het Stagepact MBO is wel het uitgangspunt afgesproken dat alle bbl-studenten een arbeidscontract en loon horen te ontvangen.
19 - modelovereenkomst	Het servicedocument praktijkovereenkomst dat ieder jaar wordt geactualiseerd, bevat ook een modelovereenkomst. ¹⁰
20 - sociale gelijkheid, inclusie, diversiteit	In het Stagepact wordt erop ingezet dat alle studenten een stage of leerbaan krijgen met goede begeleiding en randvoorwaarden. In dat kader zijn met alle betrokken partners bij het Stagepact afspraken gemaakt voor het tegengaan van stagediscriminatie. Doel is om dit volledig uit te bannen. De toegang tot een goede stage of leerbaan moet voor iedereen gelijk zijn. Daarom wordt er ook geïnvesteerd in het verlagen van drempels voor het aannemen van studenten met een extra ondersteuningsbehoefte. Daartoe bestaat onder andere het bpv-handboek voor begeleiding van mbo-studenten met extra ondersteuningsbehoefte. ¹¹ In het wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk krijgen gemeenten ook de taak om zich in te zetten voor de aansluiting van jongeren op de arbeidsmarkt, ook al tijdens de schoolloopbaan en daarmee dus ook tijdens de bbl.
21 - gender gelijkheid	Zoals hierboven gesteld onder artikel 20 wordt veel belang gehecht aan gelijke behandeling bij het toekennen van leerbanen en bij het leerbedrijf en in de branche. Dat betekent ook dat

⁸ Bijvoorbeeld is in boek 7 van het burgerlijk wetboek artikel 688a lid 10 bepaald dat de ketenregeling niet van toepassing is op arbeidsovereenkomsten die in het kader van een bbl opleiding zijn aangegaan.

⁹ Voor meer informatie zie: [Servicedocument Praktijkovereenkomst 2023 | MBO Raad](#).

¹⁰ Idem.

¹¹ Voor meer informatie zie: [BPV-handboek voor begeleiding van mbo-studenten met extra ondersteuningsbehoefte - Passend Onderwijs MBO](#).

	gender geen grond mag zijn voor afwijzing.
22 - bestrijding discriminatie, geweld en intimidatie	<p>Het Stagepact zet stevig in op de aanpak van stagediscriminatie. Het uitbannen van stagediscriminatie omvat drie pijlers: sociale normstelling, het stelsel inrichten om stage-discriminatie te voorkomen en tegen te gaan en het aanpakken van stage-discriminatie. Deze worden in samenhang opgepakt, omdat de maatregelen elkaar versterken en in samenhang moeten worden gezien.</p> <p>In de Erkenningsregeling is vastgelegd dat een bedrijf of organisatie wordt geacht voor iedere student een goede leerplaats in (sociaal)veilige omstandigheden beschikbaar te hebben. SBB kan de erkenning intrekken als er omstandigheden optreden waardoor de persoonlijke belangen van een student geschaad worden zoals discriminatie, geweld en intimidatie.</p> <p>Het kabinet hecht veel belang aan het voorkomen en bestrijding van geweld en intimidatie op de werkvloer en in dit kader wordt er momenteel aan gewerkt aan ratificatie van IAO-verdrag 190 inzake het uitbannen van geweld en intimidatie op de werkvloer. Werknemers, waaronder bbl-studenten, worden beschermd door de gelijkebehandelingswetgeving, de arbeids(omstandigheden)wetgeving en het strafrecht.</p>
23 - promotie bij om- en bijscholers	<p>Het mbo biedt verschillende mogelijkheden voor werkenden en werkzoekenden die zich willen laten om- of bijscholen. Zij kunnen kiezen voor een diplomagerichte opleiding in de bbl. Ook kunnen mensen, in de derde leerweg, een arbeidsmarktrelevant onderdeel van een mbo-opleiding volgen en die afronden met een mbo-certificaat of mbo-verklaring.</p> <p>In de Werkagenda mbo hebben partners als onderdeel van het bbl-offensief o.a. afgesproken dat SBB in de RMT's (samenwerking met UWV en loketten voor werkzoekenden in de regio) aandacht vraagt voor scholing van werkenden en werkzoekenden via het mbo. Het gaat zowel om het behalen van een diploma via de bbl, of mbo-certificaten en mbo-verklaringen in de derde leerweg.</p> <p>Daarnaast wordt in het kader van het bbl-offensief gewerkt aan het aantrekkelijker maken van bbl-opleidingen voor werkenden en werkzoekenden. Ook wordt ingezet op het stimuleren van kennisdeling tussen mbo-instellingen voor het optimaal gebruikmaken van vrijstellingsmogelijkheden voor eerder opgedane leer- en werkervaring van werkenden en werkzoekenden.</p>
24 - informaliteit	In Nederland is de informele economie, zeker in vergelijking met andere (met name ontwikkelings-) landen van een bescheiden omvang. Bbl opleidingen leiden tot erkende kwalificaties en zijn toegankelijk voor iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft. Zij kunnen derhalve bijdragen aan het verder terugdringen van informaliteit.
25 - promotie	In wet- en regelgeving is de kwaliteit en bekostiging van de bbl geborgd. In de Werkagenda MBO en het Stagepact wordt ingezet op voldoende en kwalitatieve leerbanen. In samenwerking met partners uit het onderwijs en bedrijfsleven wordt het bbl-offensief nader uitgewerkt om gericht de bbl verder te versterken.
26 - cultuur van leven lang ontwikkelen	Het kabinet zet zich in om mensen, bedrijven en opleiders te stimuleren om in ontwikkeling te blijven en de leer- en ontwikkelcultuur te versterken. In het najaar van 2023 is de Kamer over de voortgang geïnformeerd. ¹²

¹⁶ Aanbeveling 2018/C 153/01 van de Europese Unie voor een Europees kader voor hoogwaardige en doeltreffende leerlingplaatsen.

¹⁷ *Kamerstukken II*, 2023/24, 22 112, nr. 3933.